

Vairākas vijoles

JĀNIS MUNDURS Valmierā dzīvo tikai apmēram gadu. Tikko ticis pensijā, pirms tam 37 gadus strādājis kabeļu dienestā «Latvenergo» sistēmā Rīgā. Visai pārliecinoši var teikt: viņš, kolekcionārs, Valmierai ir ieguvums. Un labi, ka ir arī otrādi: viņam šī pilsēta patīkot.

— Kad sākas kolekcionēšana?

— Jau sen: tūlīt pēc dienesta. Katram taču no darba brīvā laikā ar kaut ko jānodarbojas. Bet, piemēram, makšķerēšana un medības mani neinteresē. Varbūt tāda kultūras ievirzei ir kāds sakars ar manas mātes brālēnu — literātu Viktoru Munduru (1914 — 1942): viņš apcietināts 1941. gadā, nošauts Šolikamskā. Viņa sieva bija rakstniece Marta Skuja (1915 — 1946), arī nošauta.... (Viņu meita Silvija dzīvo Čelabinskā.) Varbūt no viņiem, nacionāliem cilvēkiem, tāda tāla, neapzināta ievirze.

— Ar ko sākat?

— Vispirms bija mūzika, precīzāk — šļāgeri. No radio, no plātēm tos ierakstīju magnetofonā. Izveidojās mūzikas cienītāju biedrība, svētdienās tikāties Ogrē, mainījāties ierakstiem. Arī tā: viens atskaņo, pārējie, kādi desmit, saslēdzas kopā un ieraksta. Sākumā bija vācu šļāgeri, tad arī brāļi Laivinieki, Vilnis, Pauls Sakss... Lentēs ir vairāk nekā 700 ierakstu, galvenokārt pirmskara Latvijas mūzika: šļāgeri, valši, tango... Pirms gadiem 30 uzzinājām, kur Rīgā dzīvo Alfrēda Vintera meita Dzintra. Aizbraucām, tikāties. Viņai bija viss tēva mūzikas komplekts. Taču viņa neļāva visu ierakstīt — gribot mierīgi dzīvot, jo tur bija arī kādas astoņas vācu laika dziesmas, nacionālas, pretkrieviskas. Viņa pastāstīja, kādā savīļojumā tēvs radījis viņai veltīto dziesmu par meiteni Dzintru.

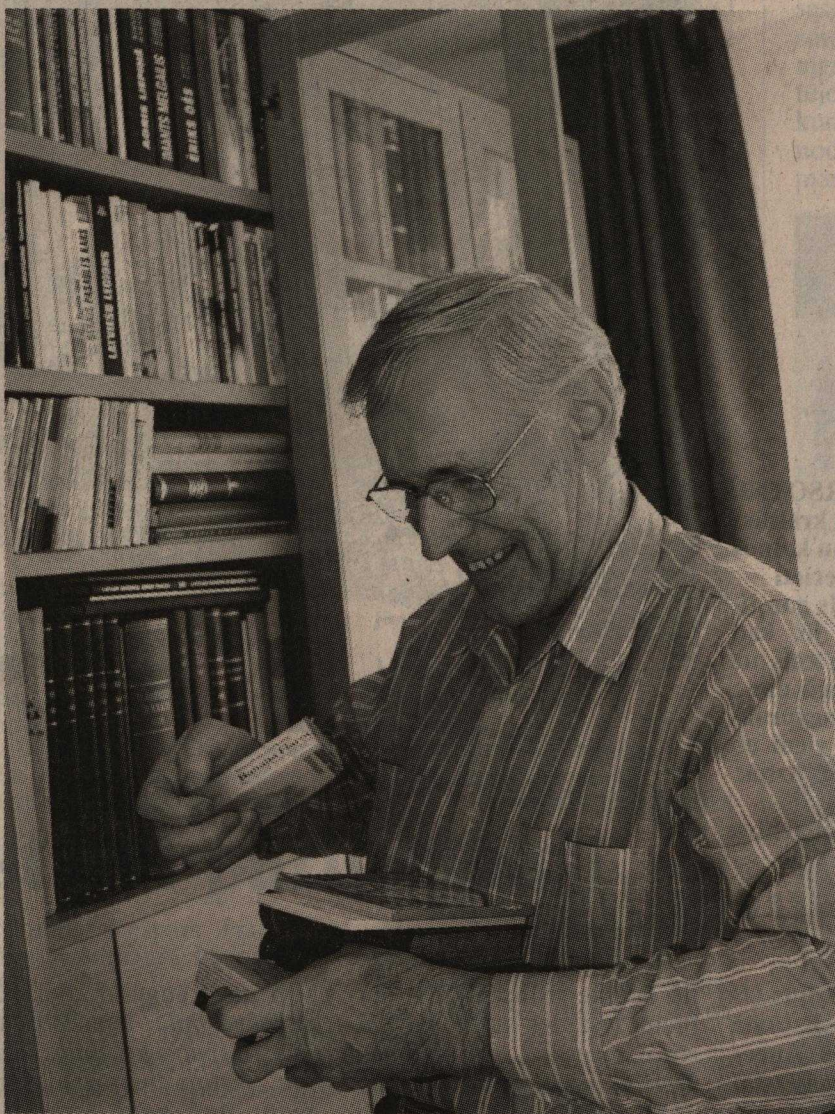
— Un kā patīk šodienas šļāgeri?

— Patīk *Apvedceļš*, *Sestā jūdze*, galvenokārt sentimentāli gabali, bet dažkārt labprāt klausos Drēgeri, arī Koļu, jā, visai pikantus tekstus. Taču pāri visiem ir Ojārs Boss. Viņam, šķiet, ir tikai četras kasetes, teksti, mūzika, balss — viss viņa. Un kādas, piemēram, ir viņa leģionāru dziesmas! Kopā ar draugu mūzika ir meklēta, var teikt, gandrīz visā Latvijā. Un visādi gadījies. Viens, piemēram, pastāstīja, ka viņam esot liela kauzde skaņuplašu. Bet — tās zem gultas! Salocījušās. Lai nelēktu pāri, likām monētas, smērējām ar glicerīnu, lai mīkstāka skaņa, lai nešņāc... Tika meklētas galvenokārt sadzīviskas dziesmas, arī dažādu vajadzību un noskaņu fonam. (Turpmākās mūsu sarunas fonā skan Ojārs Boss.)

— Viena krāšanas būtība tādat ir mūzika. Kas vēl?

— Seno preses izdevumu kolekcionēšana. Sākumā bija humora izdevumi. Tad radās interese: cik tad var sakrāt preses izdevumu paraugseksempļārus no kopējā skaita, no preses izdevumu pirmāsākuma latviešu valodā: no *Latviešu Avīzēm* 1822. gadā. Pirmais posms man ir līdz 1945. gada 9. maijam, līdz Otrā pasaules kara beigām. Zināms, ka tajā laikā latviešu valodā iznākuši apmēram 3600 preses izdevumu. Man no tiem ir vairāk nekā 1700. Ļoti dažādi: gan kreisie, gan ļoti nacionālie, arī pagrīdes izdevumi. Tad ir otrs posms: līdz šodienai.

— Seni izdevumi, protams, ir liela vērtība. Arī naudiska. Kā tā-

PRECĪZS CILVĒKS. Jānis Mundurs savas bagātās, daudzveidīgās kolekcijas uzskaitē un atrašanai izveidojis paša izdomātu sistēmu. Bet mums pirmā nopietnā iepazīšanās ar viņa bagātībām būs Ziemassvētkiem veltīto kartīšu izstādē Valmieras muzejā. Tajā būs vairāk nekā pustūkstoš tādu brīnumu, dažs senāks par 100 gadiem.

Ārijas Romanovskas foto

dus var iegūt?

— Agrāk pamatā bija apmaiņa. Un, ja kādu ļoti vajag, tad nerēķinās ne ar ko. Visādi gājis. Sakrājušies arī reti izdevumi, viens no tādiem — humoristiskais *Hum-mels*. Tas iznāca 1936. gadā, tikai viens numurs, savādi, ka tas izdevumu sarakstā nav minēts. Man tas ir. Kopiju aizsūtīju Latvijas Akadēmiskajai bibliotēkai: lai viņiem ir vismaz tāds eksemplārs... Ir *Latvju Valņu Vēstis*, vācu laika izdevums, iznāca tikai divi numuri, man ir otrs. Bet *Laikmets*, *Svari*, *Pūcēspieģelis*... tie un vēl vairāki citi — pilnos komplektos.

— Tik izcilu kolekcionāru, protams, nav daudz. Viņi droši vien cits citam zināmi. Ja kāds no viņiem jānosauc...

— No man zināmajiem izcilākais ir Saeimas deputāts Jānis Lagzdīns. Viņam, protams, arī citas iespējas. (Kur nu man līdz viņam...) Ēsam bieži tikušies. Uzskatu, ka viņam ir lielākā preses izdevumu kolekcija Latvijā.

— Jūsu kolekcijās ir vēl daudzas citas lietas...

— Ir pastmarkas, nepilns Latvijas laika komplekts, ir arī pastmarkas, naudas zīmes, Rīgas tramvaju, trolejbusu, autobusu biļetes, redzams, kā tās gadu gaitā mainījušās, arī cenā, ir grāmatu zīmes, arī man veltītas, ir vēl citas lietas. Bet noteikti jāmin atklātnes. Galvenā tēma: humors. Ap-sveikumos ir Jaunais gads, Lieldienas, Vasarsvētki, Jāņi, Ziemassvētki, daudzās atklātnēs ir Rīga, latviešu mākslinieki, kultūras darbinieki, arī ar autogrāfiem... Mīļākais mākslinieks un visvairāk sa-krāts ir Aleksandrs Apsītis, man ir vismaz 400 viņa radītu atklātņu. Atklātnes iegūtas galvenokārt ap-

maiņā. Rīgā šīs lietas kārtojas 6. vidusskolā: reizi mēnesī notiek kolekcionāru saietī. Sen neesmu atklātnes skaitījis, vairāk nekā 16000 ir noteikti.

— Ir arī daudz kalendāru...

— Daudz: vairāk nekā 700. Viegli varētu izveidot izstādi: no 1900. gada līdz šodienai — katram gadam vienu kalendāru. Tie ir visdažādākie, vairāki ir mazāki par sērķociņu kastīti.

— Noprotams, ka īpaša vieta ir humoram...

— Jā, tas ir pirmā vijole. Varētu izveidot plašu humora izdevumu izstādi. Tās pamatā būtu humora kalendāri. Man, protams, ir arī visi *Dadža* un *Dadža kalendāra* izdevumi. No šodienas māksliniekiem humorā un satīrā visvairāk patīk Agrijs Liepiņš, arī Ludmila Bulikina, Ēriks Ošs.

— Kāpēc tagad ir tikai viens humora izdevums — atjaunotais *Dadzis*?

— Jā, un tas iznāk tikai divreiz mēnesī. Daudz biežāk cits izdevums — lielākais laikraksts *Diena*. Kas tajā humora starp it kā nopietnajām rindiņām! Valdība ne-jūtas stipra, tāpēc baidās no kritikas, arī no humora un satīras.

Andris Briedis